Lieta Nr.131043014

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīga 2015.gada 29.maijā

Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas tiesnese S.Groza
rakstveida procesā izskatījusi administratīvā pārkāpuma lietu sakarā ar SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, sūdzību par Rīgas pašvaldības policijas Centra pārvaldes priekšnieka p.i. 2014.gada 26.novembra lēmumu Nr.D57/07/ZV157627/1, konstatēja

Aprakstošā daļa

2014.gada 7.oktobrī sastādīts administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.ZV157627 un ar 2014.gada 22.oktobra lēmumu SIA /Nosaukums A/ (turpmāk – sūdzības iesniedzējs) saukta pie administratīvās atbildības par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 155.panta trešajā daļā paredzētā pārkāpumu izdarīšanu, piemērojot naudas sodu 700 EUR.

Minēto lēmumu sūdzības iesniedzējs pārsūdzēja un ar Rīgas pašvaldības policijas Centra pārvaldes priekšnieka p.i. (turpmāk – iestādes) 2014.gada 26.novembra lēmumu Nr.D57/07/ZV157627/1 (turpmāk – lēmumu) tas atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts, ka 2014.gada 7.oktobrī SIA /Nosaukums A/ tika sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 155.panta trešajā daļā minēto pārkāpumu un ar 2014.gada 22.oktobra lēmumu Nr.D57/07/ZV1 57627 SIA /Nosaukums A/ piemērots naudas sodu 700 EUR apmērā.

Pašvaldības policijas darbinieki 2014.gada 30.augustā plkst.21.12 veica pārbaudi SIA /Nosaukums A/ bārā /Nosaukums B/. Nolūkā veikt Alkoholisko dzērienu aprites likumā noteikto prasību ievērošanas kontroli, pārbaudes laikā izdarīts kontrolpirkums, kura veikšanā tika iesaistīta 17 gadus veca persona. Pārbaudes laikā SIA /Nosaukums A/ darbiniece nepilngadīgai personai pārdeva alkoholisko dzērienu, tādēļ atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 238.[1] pantam 2014.gada 30.augustā tika uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība.

Tiesību teorijā un judikatūrā ir atzīts, ka administratīvās atbildības pamats ir administratīvā pārkāpuma sastāvs, kas jākonstatē personas nodarījumā. Proti, lai personu administratīvi sodītu (lēmums par sodīšanu būtu tiesisks un pamatots), jākonstatē Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa paredzēto objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums – administratīvā pārkāpuma objekts, objektīvā puse, subjekts un subjektīvā puse *(skat. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 22.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-571/2006 8. punktu).*

Saskaņā ar Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otro daļu, alkoholiskos dzērienus aizliegts pārdot personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, savukārt, lai pārliecinātos par personas vecumu, mazumtirgotāja pienākums ir pieprasīt, lai persona uzrāda personu apliecinošu dokumentu. Papildus minētām prasībām Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta pirmā daļā noteikts, ka bērns nedrīkst smēķēt un lietot alkoholiskos dzērienus. Bērns ir aizsargājams no smēķēšanas un alkoholisko dzērienu ietekmes.

Saskaņā ar lietas materiāliem nepilngadīgai personai pašvaldības policijas darbinieka klātbūtnē tika pārdots alkoholisks dzēriens – sidrs „Kiss", alkohola saturs 4,5%, kuru SIA /Nosaukums A/ darbiniece ielēja 0,5l plastmasas glāzē. Par pirkumu nepilngadīgā persona samaksāja pārdevējai 2,70 *euro,* saņemot darījumu apliecinošu dokumentu. Pirms alkoholiskā dzēriena pārdošanas SIA /Nosaukums A/ darbiniece nepārliecinājās par kontrolpirkumā iesaistītās personas vecumu, proti, nejautāja, kāds ir personas vecums un nepieprasīja uzrādīt personu apliecinošu dokumentu.

Ņemot vērā minēto, administratīvā pārkāpuma lietā ir konstatēts administratīvā pārkāpuma sastāvs, kurā subjekts ir SIA /Nosaukums A/.

Vērtējot lietas materiālus kopumā, secināms, ka lēmums par saukšanu pie administratīvās atbildības ir pieņemts tiesiski un pamatoti, proti, piemērojot administratīvo sodu, tika izvērtēts pārkāpuma raksturs, pārkāpēja personība, viņa vainas pakāpe, mantiskais stāvoklis, atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi, kā arī lietderības apsvērumi.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka nepilngadīgā persona izskatījās aptuveni 25 gadus veca, turklāt SIA /Nosaukums A/ darbiniecei šaubas par nepilngadīgās personas vecumu radīja policijas darbinieks, kurš izskatījās aptuveni 30 gadus vecs.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka atbilstoši likuma „Par policiju" 12.panta pirmās daļas 34.punktā un Ministru kabineta 2013.gada 20.augusta noteikumu Nr.619 „Kontrolpirkuma veikšanas kārtība" 4. un 5.punktā noteiktajam, policijas darbinieki kontrolpirkumu veikšanā var iesaistīt nepilngadīgas personas, savukārt Alkoholisko dzērienu aprites likuma 13.panta pirmā dāļā noteikts, ka aizliegts iesaistīt alkoholisko dzērienu apritē personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem.

Ņemot vērā minēto, Alkoholisko dzērienu aprites likuma normām piešķirams augstāks juridiskais spēks un nepilngadīgas personas iesaistīšana kontrolpirkuma veikšanā nav pieļaujama.

Sūdzības iesniedzējs norāda, ka Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48.panta otrā daļā, Darba likuma 37.panta ceturtā daļā un Ministru kabineta 2002.gada 28.maija noteikumu Nr.206 „Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību" 1.pielikuma 51.punktā noteikti ierobežojumi un aizliegumi nodarbināt nepilngadīgas personas darbos, ja tie tieši saistīti ar alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu ražošanu, izmēģināšanu, glabāšanu, tirdzniecību un reklāmu.

Līdz ar to nepilngadīgas personas iesaistīšana kontrolpirkuma veikšanā nav pieļaujama.

Judikatūrā ir atzīts, ka pārdevēja pienākums, pārdodot tabakas izstrādājumus, ir pārliecināties par pircēja patieso vecumu, pieprasot uzrādīt personas vecumu apliecinošu dokumentu, nevis vērtēt pircēja vizuālo izskatu. Gadījumā, ja pārdevējs pirms tabakas izstrādājumu pārdošanas paļaujas uz subjektīvu pircēja vecuma noteikšanu un nepieprasa pircējam uzrādīt personu apliecinošu dokumentu vai to nepārbauda, pārdevējam ir jāapzinās, ka tiek pieļauta iespējama administratīvā pārkāpuma izdarīšana *(skat., piemēram, Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr.A42351606 13.punktu).*

Minētā atziņa piemērojama arī konkrētā gadījumā, kad SIA /Nosaukums A/ darbiniece nepilngadīgai personai pārdeva alkoholisko dzērienu.

Sūdzības iesniedzējs norāde, ka pašvaldības policijas darbinieki nedrīkstēja izmantot bērnu kontrolpirkuma veikšanai, jo tas ir pretrunā ar citiem normatīviem aktiem, uzskatāma par nepamatotu.

Atbilstoši likuma „Par policiju" 10.panta pirmās daļas 6.punktā noteiktajam policijas darbiniekiem ir pienākums novērst un pārtraukt administratīvos pārkāpumus. Saskaņā ar minētā panta pirmās daļas 7.punktu savu pilnvaru ietvaros policijas darbiniekiem ir pienākums atklāt noziedzīgu nodarījumu un administratīvo pārkāpumu cēloņus un tos veicinošos apstākļus un veikt pasākumus to novēršanai.

Judikatūrā atzīts, ka, lai izpildītu šos pienākumus, policijas darbiniekiem ir tiesības izdarīt kontrolpirkumus, tostarp, lai pārbaudītu, vai tiek ievērotas Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrās daļas prasības. Kontrolpirkuma izdarīšana ir tiesiska darbība, kuras mērķis ir noskaidrot, vai tiek ievērotas likuma prasības *(salīdzinājumam skatīt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 2.novembra sprieduma lietā SKA-429/2007 13.punktu, 2007.gada 22.novembra sprieduma lietā SKA-463/2007 7.punktu).*

Alkoholisko dzērienu aprites likuma 2.panta pirmā daļā noteikts, ka likums regulē jebkuras darbības ar alkoholiskajiem

Saskaņā ar likuma „Par policiju" preambulu, šis likums nosaka policijas iedzienu, uzdevumus, darbības principus un vietu valsts pārvaldes un pašvaldības iestāžu sistēmā, policijas pienākumus, tiesības, struktūru, kompetenci, policijas darbinieka tiesisko aizsardzību, darbības garantijas, atbildību, finansēšanas, materiāltehniskās apgādes kārtību, kā arī policijas darbības uzraudzību un kontroli.

Minētie normatīvie akti regulē dažādas jomas, turklāt sūdzības iesniedzēja norādītajām tiesību normām ir dažādi mērķi, proti, Alkoholisko dzērienu aprites likumā ietvertās normas ir vērstas uz nepilngadīgo personu aizsardzību no alkoholisko dzērienu lietošanas, savukārt likumā „Par policiju" 12.panta pirmās daļas 34.punktā noteiktās policijas darbinieku tiesības iesaistīt nepilngadīgu personu kontrolpirkumu veikšanā mērķis ir atklāt administratīvos pārkāpumus un noziedzīgus nodarījumus.

Iesaistot nepilngadīgu personu kontrolpirkuma veikšanā, tā netiek pakļauta alkoholisko dzērienu kaitīgai ietekmei, tādejādi šāda rīcība nav pretruna ar Alkoholisko dzērienu aprites likuma normām.

Saskaņā ar normatīviem aktiem, kontrolpirkuma veikšanā var iesaistīt personu, kura brīvprātīgi piekritusi iesaistīties tā veikšanā, turklāt ar šo personu netiek nodibinātas darba tiesiskās attiecības, tādēļ nav pamatots sūdzības iesniedzēja arguments, ka šāda rīcība ir pretrunā ar Darba likumu un citiem normatīviem aktiem, kuri regulē darba tiesiskās attiecības.

Papildus minētajam judikatūrā ir atzīts, ka nepilngadīgas personas iesaistīšana kontrolpirkuma veikšanā, kuram ir leģitīms mērķis – pārbaudīt kā tiek ievērotas attiecīgās tiesību normas, kurām jānodrošina nepilngadīgā aizsardzība no tabakas izstrādājumu kaitīgās ietekmes, pozitīvi ietekmē nepilngadīgā tiesiskās apziņas veidošanos, jo kontrolpirkums ne tikai atklāj likumpārkāpumus tagadnē, bet ir vērsts arī uz tiesiskās kārtības nodrošināšanu nākotnē *(skat. Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr.A42351606 16.punktu).*

Ņemot vērā, ka par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 155.panta trešā daļā minēto pārkāpumu līdzīgos gadījumos pie atbildības tiek sauktas arī citas personas, lai administratīvo pārkāpumu atzītu par maznozīmīgu, ir jāpastāv apstākļiem, kuri konkrētu pārkāpumu atšķir no citiem analoģiskiem pārkāpumiem. Šajā gadījumā lietas izskatīšanas gaitā nav konstatēti apstākļi, kas daļēji vai pilnībā attaisno administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Papildus tam nav konstatēti apstākļi, kas izslēgtu administratīvā pārkāpuma lietvedību.

Par minēto lēmumu SIA /Nosaukums A/ iesniegusi sūdzību un lūdz to atcelt.

Sūdzības iesniedzējs norādījis, ka iestāde nav pilnīgi izvērtējusi administratīvā pārkāpuma sastāvu, kas jākonstatē personas nodarījumā, proti, nav vērtēta administratīvā pārkāpuma subjektīvā puse. Pieņemot lēmumu, nav ņemts vērā SIA /Nosaukums A/ darbinieces sniegtais paskaidrojums, ka, pildot savus pienākumus, aiz maldības tika pieļauta kļūda, un personas vecums, kurai tika pārdots alkohols, tika novērtēts maldīgi. Darbiniecei nebija tīša nodoma pārdot alkoholu nepilngadīgai personai. Kā arī nav ņemts vērā fakts, ka ne sūdzības iesniedzējs, ne darbiniece nekad nav sodīta par šāda vai līdzīga rakstura administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Turklāt sūdzības iesniedzējs pirms konstatētā pārkāpuma izdarīšanas ir izpildījis visas normatīvos aktos paredzētās prasības, lai maksimāli novērstu alkohola tirdzniecības iespējamību nepilngadīgai personai uzņēmuma telpās.

Nav ņemts vērā apstāklis, ka sūdzības iesniedzējs visus darbiniekus ir instruējis par alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības noteikumiem, kuri aizliedz pārdot alkoholiskos dzērienus personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem un nepieciešamību darbiniekiem pārliecināties par personas vecumu.

Nav izvērtēts apstāklis, ka sūdzības iesniedzējs ir redzamā vietā pie bāra /Nosaukums B/ norēķinu zonas izvietojis paziņojumu par nepieciešamību un pienākumu klientiem bez uzaicinājuma uzrādīt personu apliecinošus dokumentus.

Sūdzības iesniedzējs un darbiniece aiz maldības pieļauto kļūdu nožēloja, kas ir vainu mīkstinošs apstāklis.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 22.pants noteic, ka administratīvais sods ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī lai tiklab tiesību pārkāpējs, kā citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus.

Iestāde nav pareizi interpretējusi Alkoholisko dzērienu aprites likuma mērķi, norādot, ka minētā likuma mērķis ir vērsts tikai uz nepilngadīgo personu aizsardzību no alkoholisko dzērienu lietošanas. Atbilstoši minētā likums 2.pantā noteiktajam šis mērķis ir regulēt jebkuras darbības ar alkoholiskajiem dzērieniem (turpmāk – alkoholisko dzērienu aprite).

Likumdevējs minētā likuma normā ir paredzējis arī tiesību sargājošo iestāžu kompetenci, pienākumus un tiesības, nosakot alkohola aprites kārtību.

Līdz ar to nepareizs ir arguments, ka Alkoholisko dzērienu aprites likuma 13.panta pirmā daļa, kas noteic, ka aizliegts iesaistīt alkoholisko dzērienu apritē personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, nav piemērojams konkrētajā situācijā, pamatojot to ar faktu, ka, iesaistot nepilngadīgu personu kontrolpirkumu veikšanā, tā netiek pakļauta alkoholisko dzērienu kaitīgai ietekmei.

Alkoholisko dzērienu aprites likuma 13.panta pirmā daļa paredz aizliegumu alkoholisko dzērienu apritē, tostarp pirkšanā, iesaistīt personu, kura ir jaunāka par 18 gadiem. Nepareizs ir iestādes arguments par iepriekš minēto likuma normu, norādot, ka tā paredz aizliegumu nepilngadīgu personu pakļaut alkohola kaitīgai ietekmei. Minētā panta norma neregulē alkoholisko dzērienu kaitīgo ietekmi uz nepilngadīgo personu, bet vispārēju aizliegumu iesaistīt nepilngadīgās personas alkoholu aprites procesos, tostarp alkohola iegādē.

Iestāde nepareizi interpretējusi sūdzības iesniedzēja argumentu par nepilngadīgā iesaistīšanu brīvprātīgā darba veikšanā, norādot, ka kontrolpirkuma veikšanā var iesaistīt personu, kura tam brīvprātīgi piekritusi, turklāt ar šo personu netiek nodibinātas darba tiesiskās attiecības, tādēļ šīs attiecības nav pretrunā Darba likumu un citām normām, kuras regulē darba tiesiskās attiecības.

Lēmumā norādīts, ka saskaņā ar normatīviem aktiem, kontrolpirkuma veikšanā var iesaistīt personu, kura brīvprātīgi piekritusi iesaistīties tā veikšanā. Minētais liecina, ka nepilngadīgā persona brīvprātīgi piekritusi veikt kontrolpirkumu – nepilngadīgā persona brīvprātīgi piekritusi veikt pašvaldības policijas uzdotu darbu.

Tādējādi atbilstoši Jaunatnes likuma 9.panta pirmajai daļai un 10.panta pirmajai daļai nepilngadīgās personas darbība – kontrolpirkuma veikšana pašvaldības policijas uzraudzībā vērtējama kā jaunieša brīvprātīgā darba veikšana.

Jaunatnes likuma 9.panta ceturtā daļa noteic, ka uz brīvprātīgo darbu attiecināmi darba tiesiskās attiecības regulējošos normatīvajos aktos noteiktie aizliegumi un ierobežojumi un viens no šādiem aizliegumiem un ierobežojumiem ir Darba likuma 37.panta ceturtā daļa un Ministru kabineta noteikumi Nr.206 „Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudžu profesionālo apmācību 1.pielikuma 51.punkts, kas paredz ierobežojumus un aizliegumu nodarbināt nepilngadīgas personas darbos, ja tas ir tieši saistīts ar alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu ražošanu, izmēģināšanu, glabāšanu, lietošanu, tirdzniecību un reklāmu.

Nepareizs ir iestādes arguments, ka uz jaunieša brīvprātīgo darbu nav attiecināmas Darba likuma un citi normatīvie akti, kuri regulē darba tiesiskās attiecības, jo Jaunatnes likums skaidri nosaka, ka uz jauniešu brīvprātīgo darbu attiecināmi darba tiesiskās attiecības regulējošie normatīvajos aktos noteiktie aizliegumi un ierobežojumi, proti, šajā gadījumā – aizliegums nodarbināt nepilngadīgu personu darbos, ja tas ir tieši saistīts ar alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirdzniecību.

Administratīvā procesa likuma 60.panta otrajā daļā noteikts, ka iestāde nedrīkst vākt un administratīvajā procesā izmantot informāciju, kas iegūta ar pretiesiskām metodēm.

Šajā gadījumā pašvaldības policijas darbinieki alkohola kontrolpirkuma veikšanā pretēji Jaunatnes likuma, Darba likuma, Ministra kabineta, Alkohola aprites likuma normām, iesaistīja nepilngadīgu personu alkohola pirkšanas procesā.

Līdz ar to sūdzības iesniedzējs lūdz atcelt iestādes lēmumu.

Tiesā saņemti iestādes paskaidrojumi, kuros uzturēti iestādes lēmumā norādītie argumenti un lūgts noraidīt iesniegto sūdzību.

Paskaidrojumi nosūtīti sūdzības iesniedzējam.

Lietā atrodas sekojoši dokumenti/pierādījumi: vadības uzdevums pārbaudes veikšanai; administratīvā pārkāpuma protokols; apskates protokols; paskaidrojumi; dokumentu fotokopijas; dienesta ziņojumi; rīkojums; instrukcija par alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības noteikumu ievērošanu; informatīvie materiāli, paziņojumi.

Motīvu daļa

Tiesa, izvērtējusi lietas materiālus, secina, ka sūdzība ir noraidāma.

Administratīvā pārkāpuma protokolā Nr.ZV157627 norādīts, ka 2014.gada 30.augustā plkst.21.12 Bārā /Nosaukums E/ /adrese/ SIA /Nosaukums A/ darbinieks pārdeva nepilngadīgai personai alkoholisko dzērienu – sidrs „Kiss", alkohola saturs 4,5%, izlejamā veidā.

Līdz ar to SIA /Nosaukums A/ darbības kvalificēts atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 155.panta trešajai daļai, kas paredz

administratīvo atbildību par alkoholisko dzērienu pārdošanu nepilngadīgajiem.

Atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.[13]panta trešajai daļai, tiesa pievienojas iestādes lēmumā norādītajiem apstākļiem par administratīvo pārkāpumu konstatēšanu un papildus norāda šādus argumentus.

Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrajā daļā noteikts, ka alkoholiskos dzērienus aizliegts pārdot personām, kuras ir jaunākas par astoņpadsmit gadiem, un šīs personas nedrīkst tos iegādāties. Lai pārliecinātos par personas vecumu, mazumtirgotāja pienākums ir pieprasīt, lai persona uzrāda personu apliecinošu dokumentu. Savukārt minētā likuma 6.panta 2.[2] punktā noteikts, ka alkoholiskos dzērienus aizliegts pārdot personām, par kuru vecumu mazumtirgotājam ir pamatotas šaubas un kuras pēc mazumtirgotāja pieprasījuma neuzrāda personu apliecinošu dokumentu, kas apliecina šo personu vecumu.

Tādējādi personai, kura mazumtirdzniecībā tirgo alkoholiskos dzērienus, ir pienākums pārliecināties, ka pircējs ir sasniedzis astoņpadsmit gadu vecumu, pieprasot pircēju uzrādīt personu apliecinošu dokumentu.

Pārdevēja pienākums ir pārliecināties par pircēja patieso vecumu, pieprasot uzrādīt personu apliecinošu dokumentu, nevis vērtēt pircēja vizuālo izskatu. Gadījumā, ja pārdevējs pirms alkoholisko dzērienu pārdošanas paļaujas uz savu subjektīvo viedokli par pircēja vecumu un nepieprasa pircējam uzrādīt personu apliecinošu dokumentu vai to nepārbauda, pārdevējam ir jāapzinās iespējamās sekas *(skat., piemēram, Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 16.jūnija sprieduma lietā Nr.A42351606 13.punktu).*

Ar lietas materiāliem pierādīts, ka alkoholiskais dzēriens tika pārdots nepilngadīgai personai, nepārbaudot personu apliecinošu dokumentu.

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 243.panta pirmo daļu pierādījumi ir jebkuri fakti, uz kuru pamata nosaka administratīvā pārkāpuma esamību vai neesamību. Savukārt minētā panta 2.daļā noteikts, ka pierādīšanas līdzekļi var būt administratīvā pārkāpuma protokols, paskaidrojumi, liecības, lietiskie pierādījumi, citi dokumenti, kā arī ar tehniskiem līdzekļiem fiksēti fakti (foto, video un tml.).

Lietā iegūtie pierādījumi ir pieļaujami (proti, fiksēti likumā noteiktajā kārtībā) un ir attiecināmi uz konkrēto notikumu.

Pierādījumu ticamība ir kādas ziņas patiesuma konstatēšanas pakāpe. To, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus administratīvā pārkāpuma lietvedības laikā iegūtos faktus vai ziņas kopumā un savstarpējā sakarībā.

Lietā konstatēts, ka pārkāpums fiksēts sūdzības iesniedzējam piederošajā barā (kafejnīcā).

Pārdevēja paskaidrojumā apliecinājusi, ka ir pārdevusi alkoholisko dzērienu – sidrs „Kiss", alkohola saturs 4,5% nepilngadīgai personai, nepārbaudot personu apliecinošu dokumentu. To apliecina arī citi lietā iegūtie pierādījumi kā dienesta ziņojumi, apskates protokols. Minētajos dokumentos fiksētie apstākļi ir konstatēti notikuma faktiskajā vidē, un notikumā iesaistītās personas uzreiz ir sniegušas paskaidrojumus, kas pamato šo pierādījumu ticamību. Lietā iegūtie pierādījumi veido savstarpēji saistītu pierādījumu kopumu pārkāpuma konstatēšanai.

Sūdzībā tās iesniedzējs nav noliedzis to, ka pārdevēja (darbiniece) pārdeva nepilngadīgai personai alkoholisko dzērienu, nepārbaudot personu apliecinošu dokumentu, tomēr norādījis, ka pārdevējai nav bijis tīša nodoma pārdot alkoholu nepilngadīgai personai un viņa aiz maldības kļūdījusies savā subjektīvā vērtējuma par personas vecumu. Sūdzības iesniedzējs norāda, ka iestāde nav vērtējusi pārdevējas rīcības subjektīvo pusi un to, ka viņai nav bijis nodoma izdarīt pārkāpumu.

Administratīvā pārkāpuma subjektīvā puse ir personas psihiskā darbība, kas tieši saistīta ar izdarīto, un apvieno vienotā veselumā personas psihiskās darbības un gribas procesus.

No lietas materiāliem redzams, ka alkoholisko dzērienu iegādājās jauniete. Tādējādi pārdevēja varēja izvērtēt, ka minētās personas vecums varētu aptvert arī Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrajā daļā noteikto ierobežojumu.

No pārdevējas paskaidrojuma izriet, ka viņa apzinājās, ka alkohols tiek pārdots jaunietei, bet, viņasprāt, jauniete izskatījās vecāka par 25 gadiem.

Aizliegums pārdot alkoholu personām jaunākām par astoņpadsmit gadiem nosaka pienākumu vecuma robežu vērtēt nevis vizuāli, bet pārbaudot personu apliecinošu dokumentu. Līdz ar to konkrētajā gadījumā pārdevējai vajadzēja un viņa varēja pārliecināties par nepilngadīgās personas, kura iegādājas alkoholisko dzērienu, vecumu.

Sūdzības iesniedzējs norādījis, ka darbinieki ir tikuši instruēti par alkoholisko dzērienu pārdošanas aizliegumu personām, kuras jaunākas par astoņpadsmit gadiem. Līdz ar to sūdzības iesniedzējs ir izpildījis visus priekšnosacījumus, lai ievērotu Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrajā daļā noteiktās prasības, un tādējādi nav saucams pie administratīvās atbildības.

Tiesa norāda, ka līdz 2010.gada 10.jūnija likuma grozījumiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 155.panta trešās daļas redakcijā par šo pārkāpumu atbildība bija paredzēta pārdevējam, t.i., fiziskai personai, tādējādi netieši atbrīvojot mazumtirgotāju kā juridisku personu (un tirdzniecības vietas īpašnieku) no atbildības par alkoholisko dzērienu pārdošanu nepilngadīgajiem. Ar 2010.gada 10.jūnija likumu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā" tika grozīta minētā likuma norma, nosakot atbildību arī juridiskai personai.

Tā kā alkoholisko dzērienu tirdzniecības atļaujas (licences) turētāja ir komercsabiedrība, tad tai jānodrošina, lai tiktu ievērotas Alkoholisko dzērienu aprites likuma prasības. Turklāt arī pārdevēji ir komercsabiedrības darba ņēmēji un ir pakļauti tieši komercsabiedrības kā darba devēja darba kārtībai un rīkojumiem.

Līdz ar to sūdzības iesniedzējam bija jānodrošina Alkoholisko dzērienu aprites likuma 6.panta otrajā daļā noteikto prasību ievērošana un izpilde.

Kaut arī sūdzības iesniedzējs lietai pievienojis Instrukciju par alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības noteikumu ievērošanu, tomēr tās 2.punktā ietverts nosacījums darbiniekam pārliecināties par personas vecumu tikai tad, ja persona izskatās jaunāka par 25 gadiem.

Šajā sakarā norādāms, ka Alkoholisko dzērienu aprites likumā likumdevējs ir noteicis viennozīmīgu aizliegumu pārdot alkoholiskos dzērienus personām, kuras ir jaunākas par astoņpadsmit gadiem, neparedzot pārdevējam (mazumtirgotājam) subjektīvi paļauties uz personas vecuma noteikšanu, bet gan norādot, ka pārdevējam (mazumtirgotājam) ir pienākums pārliecināties par personas vecumu atbilstoši personu apliecinošam dokumentam.

Līdz ar to secināms, ka sūdzības iesniedzējs ir pamatoti saukts pie administratīvās atbildības atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 155.panta trešajai daļai.

Sūdzības iesniedzējs norādījis, ka saskaņā ar Darba likuma un Jaunatnes likuma normām, iesaistot kontrolpirkuma veikšanā nepilngadīgu personu, šīs attiecības vērtējamas kā jaunieša brīvprātīgs darbs. Savukārt uz jauniešu brīvprātīgo darbu attiecināmi darba tiesiskās attiecības reglamentējošie aizliegumi un ierobežojumi, tostarp aizliegums nodarbināt nepilngadīgu personu darbos, ja tas ir tieši saistīts ar alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu tirdzniecību. Līdz ar to nepilngadīgas personas iesaistīšana kontrolpirkuma veikšanā nav pieļaujama.

Šajā sakarā norādāms, ka darba tiesiskās attiecības ir tiesiskas attiecības starp darbinieku un darba devēju, kurās darbinieks uzņemas veikt noteiktu darbu, pakļaujoties noteiktai darba kārtībai un darba devēja rīkojumiem, bet darba devējs – maksāt nolīgto darba samaksu un nodrošināt taisnīgus, drošus un veselībai nekaitīgus darba apstākļus (Darba likuma 28., 40.,41.pants).

Konkrētajā lietā apskatāmajos apstākļos, iesaistot kontrolpirkuma veikšanā personu, neveidojas darba tiesiskās attiecības, jo nepastāv šīs attiecības definējošās pazīmes. Atsevišķas darbības izpilde (kontrolpirkums) nav definējams kā darbs Darba likuma izpratnē.

Kontrolpirkuma veikšanu reglamentē Ministru kabineta 2013.gada 20.augusta noteikumi Nr.619 „Kontrolpirkuma veikšanas kārtības" un likuma „Par policiju" 19.panta un 12.panta 34.punktā noteiktais, proti, ka policijas darbiniekiem, tostarp pašvaldības policijas darbiniekiem ir tiesības izdarīt kontrolpirkumu, kā arī iesaistīt tā izdarīšanā citu personu, tajā skaitā nepilngadīgu, lai novērstu un atklātu administratīvos pārkāpumus un noziedzīgus nodarījumus. Kontrolpirkums ir tiesiska darbība, kuras mērķis ir noskaidrot, kā tiek ievērotas likuma prasības.

Iesaistot nepilngadīgo personu kontrolpirkuma veikšanā nav saskatāmas pretrunas ar Alkoholisko dzērienu aprites likuma 13.panta pirmās daļas regulējumu, kura mērķis ir nodrošināt, lai nepilngadīgais nevarētu iegūt alkoholiskos dzērienus lietošanai, kas varētu izraisīt viņam kaitīgas sekas.

No lietas materiāliem redzams, ka kontrolpirkuma laikā nepilngadīgā persona darbojās policijas darbinieku uzdevumā un uzraudzībā, kas izslēdz iespēju nepilngadīgajam iegādāto alkoholisko dzērienu iegūt sev un pēc tam to izlietot. Tādējādi secināms, ka kontrolpirkuma gadījumā nepilngadīgais netiek iesaistīts alkoholisko dzērienu apritē. Turklāt tiek parādīts, ka prettiesiska alkoholisko dzērienu aprite rada tiesiskas sekas, proti, administratīvo atbildību.

Sūdzības iesniedzējs norādījis, ka iestāde nav pareizi interpretējusi Alkoholisko dzērienu aprites likuma mērķi, norādot, ka minētā likuma mērķis ir vērsts tikai uz nepilngadīgo personu aizsardzību no alkoholisko dzērienu lietošanas. Atbilstoši minētā likums 2.pantā noteiktajam šis mērķis ir regulēt

jebkuras darbības ar alkoholiskajiem dzērieniem.

Izvērtējot šo argumentu, norādāms, ka tiesību normas ir attiecināmas gan uz personu, gan uz sabiedrību kopumā. Vēršoties uz personu, tiesības tai piešķir noteiktas iespējas un brīvības. Vēršoties uz sabiedrību, tiesības nosaka normas, kas aizsargā konkrētas sabiedrības intereses kopumā. Tiesību normas pauž kā sabiedrības, tā arī atsevišķas personas gribu, ar kurām tiek piešķirtas tiesības un uzlikti pienākumi. Tiesību normu uzdevums ir sabalansēt personas un sabiedrības intereses, piešķirot katrai iespējas savu iespēju piemērošanu un vajadzību apmierināšanu, ievērojot sabiedrības intereses.

Alkoholisko dzērienu aprites likuma 2.pantā ir noteikts vispārējs likuma mērķis – regulēt jebkuras darbības ar alkoholiskajiem dzērieniem. Savukārt minētā likuma 6.panta otrās daļas mērķis ir vērsts uz nepilngadīgo personu aizsardzību no alkoholisko dzērienu lietošanas, nosakot aizliegumu alkoholu pārdot personām, kuras ir jaunākas par astoņpadsmit gadiem un uzliekot mazumtirgotājiem pienākumu pieprasīt, lai persona uzrāda personu apliecinošu dokumentu.

Minētā tiesību norma aizsargā gan sabiedrības intereses nepieļaut alkoholisko dzērienu tirdzniecību nepilngadīgām personām, gan nosaka mazumtirgotājiem veikt atbildīgu alkoholisko dzērienu tirdzniecību, izslēdzot to pārdošanu nepilngadīgām personām. Tādējādi normas definējums nodrošina samērīgumu starp sabiedrības interesēm un komercdarbību.

Atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 32.pantā noteiktajam, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus.

Vērtējot pārkāpuma raksturu, secināms, ka tas saistīts ar alkoholiskā dzēriena pārdošanu nepilngadīgai personai. Pētījumi paliecina, ka Latvijā pieaug jauniešu īpatsvars, kuri lietojuši alkoholu, piemēram, 15-16 gadus vecu jauniešu atzīst, ka vismaz reizi dzīves laikā ir piedzērušies, bet katrs ceturtais ir bijis piedzēries 13 gadu vai jaunākā vecumā (Pētījums „Eiropas skolu aptaujas projekts par alkoholu un citām narkotiskām vielām" (ESPAD, 2011), pieejams: http://sabves.spkc.gov.lv/Lists/DatuAvoti/DispForm.aspx?ID=379).

No lietas materiāliem redzams, ka pārkāpums fiksēts bārā (kafejnīcā), kas liecina par alkohola tirdzniecību un tā pieejamību apmeklētajiem, kas konkrētajā gadījumā atiecināms uz alkohola pārdošanu nepilngadīgai personai.

Izvērtējot pārkāpuma raksturu, secināms, ka pārkāpumu nevar vērtēt kā maznozīmīgu.

Vērtējot pārkāpeju raksturojošās ziņas, secināms, ka SIA /Nosaukums A/ ir komersants, kas nodarbojas ar izklaides un atpūtas pasākumu veikšanu jau kopš 2007.gada 13.februārī (dati pieejami www.lursoft.lv). Tādējādi pārkāpums ir saistīts arī ar sūdzības iesniedzēja komercdarbību.

Tiesa pozitīvi vērtē apstākli, ka sūdzības iesniedzējs nožēlo notikušo, ir veicis pārrunas ar darbinieci, ko apliecina lietas materiāli, kā arī instruējis darbiniekus par likuma ierobežojumu ievērošanu. Tomēr pārkāpums raksturs, izdarīšanas apstākļi un pārkāpēja personību raksturojošās ziņas kopumā apliecina, ka nepastāv apstākļi pārkāpēja atbrīvošanai no atbildības, un piemērotais sods, kas ir noteikts minimālās soda sankcijas apmērā, ir vērtējams kā samērīgs un pilda gan sodošu funkciju, gan preventīvu funkciju, lai persona turpmāk nepieļautu šādus pārkāpumus.

Sūdzībā tās iesniedzējs lūdzis uzlikt par pienākumu iestādei atlīdzināt samaksāto valsts nodevu.

Administratīvo pārkāpuma lietu lietvedību un lietā iesniegto sūdzību izskatīšanas procesuālo kārtību reglamentē Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss, kas pašreizējā regulējumā nenosaka valsts nodevas maksājumu, iesniedzot sūdzību tiesā.

Tā kā sūdzības iesniedzējs nav iesniedzis dokumentu, kas apliecinātu minētā maksājuma veikšanu, tad šīs jautājums nevar tikt izlemts.

Rezolutīvā daļa

Ņemot vērā minēto un saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{12} panta otrās daļas 1.punktu, 289.^{6} , 289.^{13} pantu,

nosprieda:

Rīgas pašvaldības policijas Centra pārvaldes priekšnieka p.i. 2014.gada 26.novembra lēmumu Nr.D57/07/ZV157627/1 (2014.gada 22.oktobra lēmums par saukšanu pie administratīvās atbildības) atstāt negrozītu, bet SIA /Nosaukums A/ sūdzību noraidīt.

Spriedumu paziņot sūdzības iesniedzējam un iestādei, kuras lēmums ir pārsūdzēts.

Spriedums pieejams 2015.gada 29.maijā.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 10 (desmit) darba dienu laikā no sprieduma paziņošanas, iesniedzot sūdzību Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā.

Saskaņā ar Paziņošanas likuma 8.panta trešo daļu dokuments, kas paziņots kā ierakstīts pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā.

Tiesnese S.Groza